Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

03.11.2026 nr 12-19/26-48/2

MTÜ Ausad Valimised kaebuse edastamine

Edastan Riigikohtule MTÜ Ausad Valimised 02.11.2026 e-kirjaga (lisa 1) esitatud kaebuse (lisa 2), Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) 29.10.2026 otsuse nr 104 „Vabariigi Valimiskomisjoni töökord“ (lisa 3) peale. VVK 29.10.2026 koosoleku protokolli esitame koheselt selle valmimisel.

VVK vaidleb kaebusele vastu ning palub jätta kaebuse läbi vaatamata või alternatiivselt rahuldamata.

Kaebaja vaidlustab VVK töökorra sätted, mis puudutavad koosoleku protokollimist ja salvestise säilitamist. Samuti leiab kaebaja, et vaatlejaid oleks tulnud kaasata töökorra väljatöötamisse.

PSJKS § 37 lõike 1 kohaselt saab isik vaidlustada VVK otsuse või toimingu enda subjektiivsete õiguste kaitseks. Riigikohus on selgitanud, et vaatlejal on õigus vaidlustada tema vaatlejaõigusi puudutavaid otsuseid ja toiminguid (RKÜKm nr 5-25-7/25, p 4).

Kaebaja ei ole näidanud, kuidas vaidlustatud sätted tema vaatlejaõigusi rikuvad. VVK koosolekud on avalikud, vaatlejad saavad koosolekutel viibida ja märkmeid teha ning protokollid avalikustatakse. Riigikohus on selgitanud, et protokolli mittevastavus vaatleja ootustele selle täpsuse osas ei riku tema subjektiivseid õigusi (RKPJKo nr 5-26-13/5, p 9). Seega puudub alus kaebuse läbivaatamiseks.

RKVS § 12 lõigete 3 ja 4 kohaselt VVK koosolek protokollitakse ning protokoll avalikustatakse. Seadus ei nõua kõigi sõnavõttude kajastamist. Riigikohus on selgitanud, et arutelu protokollimise ulatus on VVK kaalutlusotsus (RKPJKo nr 5-23-10, p 35) ning protokoll ei pea olema stenogramm (RKPJKo nr 5-26-13, p 9). Ka varasema töökorra kehtimise ajal ei pidanud Riigikohus arutelu üldsõnalist protokollimist rikkumiseks, mis oleks mõjutanud asja sisulist otsustamist. Töökorra punkti 10.1.5 muutmine ei muuda senist praktikat. VVK protokollides kajastatakse ka edaspidi arutelusid ja olulisi seisukohti.

Töökorra punkti 10.5 kohaselt võib riigi valimisteenistus koosolekut protokolli koostamiseks salvestada ning salvestis kustutatakse pärast protokolli allkirjastamist. Salvestis on protokolli koostamise abimaterjal. Riigikohus on kinnitanud VVK õigust koosolekut protokollimise eesmärgil salvestada (RKÜKo nr 5-25-7/29, p 42). Samuti on Riigikohus selgitanud, et isikuandmete töötlemise põhimõtted õigustavad salvestise kustutamist pärast protokolli

valmimist, kuid õiguskaitse vajadus võib nõuda selle pikemat säilitamist (RKPJKo nr 5-25-48, p 13). Töökorra säte kehtestab üldreegli ega välista salvestise pikemat säilitamist, kui see on vajalik seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks või isiku õiguskaitseks.

Kaebaja väide, et salvestise avalikustamise kohustuse puudumine sõltus varasema töökorra sõnastusest, on põhjendamatu. Riigikohus on selgitanud, et VVK-l puudub seadusest tulenev kohustus koosoleku salvestist avalikustada, sest koosoleku sisu tehakse avalikkusele kättesaadavaks protokolli kaudu (RKÜKo nr 5-25-7/29, p 44). Riigikohus ei ole sidunud seda järeldust varasema töökorra sõnastusega. Samuti on Riigikohus kinnitanud, et VVK-l võib olla õigus keelduda salvestise väljaandmisest, arvestades muu hulgas vaatleja võimalust koosolekut vahetult jälgida (RKPJKo nr 5-26-13, p 7).

Salvestis on küll avaliku teabe seaduse tähenduses avalik teave (RKPJKo nr 5-25-48, p 8), kuid see ei tähenda kohustust seda piiranguteta väljastada. Juurdepääsutaotlused lahendatakse seaduse alusel, arvestades juurdepääsupiiranguid ja taotleja õigusi. Menetlusosalisel võib olla ulatuslikum juurdepääsuõigus kui menetlusvälisel isikul (sama otsus, p-d 12–13). Töökord ei välista selliste taotluste lahendamist.

RKVS § 12 lõike 6 kohaselt kehtestab VVK oma töökorra. Seadus ei kohusta VVK-d kaasama selle väljatöötamisse valimisvaatlejaid. Riigikohus on selgitanud, et vaatlejal puudub subjektiivne õigus nõuda enda ettepanekute käsitlemist talle sobival viisil ja ajal (otsus nr 5-26-13, p 9). Seega puudub kaebaja nõudmisel õiguslik alus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ingrid Kullerkann
Vabariigi Valimiskomisjoni esimees

Lisad:
1. Kaebuse edastamise 02.11.2026 e-kiri
2. Kaebus
3. Vabariigi Valimiskomisjoni 29.10.2026 otsus nr 104 „Vabariigi Valimiskomisjoni töökord“

Teadmiseks: MTÜ Ausad Valimised

Nellika Valder
Nellika.valder@valimised.ee

Katrin Laaniste
katrin.laaniste@valimised.ee